

Briselē, 10.7.2013
COM(2013) 494 final

**KOMISIJAS PAZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM, PADOMEI, EIROPAS
EKONOMIKAS UN SOCIĀLO LIETU KOMITEJAI UN REĢIONU KOMITEJAI**

**Publiskā un privātā sektora partnerības pamatprogrammā "Apvārsnis 2020" —
iedarbīgs instruments vērienīgai inovācijai un izaugsmei Eiropā**

(Dokuments attiecas uz EEZ)

KOMISIJAS PAZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM, PADOMEI, EIROPAS EKONOMIKAS UN SOCIĀLO LIETU KOMITEJAI UN REĢIONU KOMITEJAI

Publiskā un privātā sektora partnerības pamatprogrammā "Apvārsnis 2020" — iedarbīgs instruments vērienīgai inovācijai un izaugsmei Eiropā

(Dokuments attiecas uz EEZ)

1. POLITISKAIS KONTEKSTS

Eiropas investīcijām pētniecībā un inovācijā jābūt apjomīgākām un efektīvākām. Ilgtspējīgas ekonomikas izaugsmes un darbvietu nodrošināšanā un Eiropas starptautiskās konkurētspējas nostiprināšanā izšķirīga nozīme ir aktīvākai pētniecībai un inovācijai. Pētniecība un inovācija mums turklāt palīdz risināt svarīgus uzdevumus, piemēram, cīnīties pret klimata pārmaiņām, panākt pastāvīgu nepiesārņojošas enerģijas nodrošinājumu vai segt izmaksas, kas saistītas ar sabiedrības novecošanu. Tomēr virzība uz "Eiropa 2020" mērķi pētniecībā un izstrādē investēt 3 % IKP norit lēni, turklāt jo sevišķi trūkst privātā sektora investīciju.

Eiropas Komisija strādā pie tā, lai risinātu šo investīciju trūkuma problēmu. Stratēģija "Eiropa 2020"¹ un jo sevišķi pamatiniciatīva "Inovācijas savienība"² rada inovācijai labvēlīgāku vidi. Komisijas priekšlikumos nākamajai ES pētniecības un inovācijas programmai "Apvārsnis 2020"³ ir paredzēta līdzekļu piešķiršana visos vērtības radīšanas ķēdes posmos — no pamatpētījumiem līdz ieviešanai tirgū.

Svarīgs programmas "Apvārsnis 2020" pamatelements ir priekšlikums apvienot spēkus ar privāto sektoru un dalībvalstīm, lai panāktu rezultātus, ko diez vai varētu panākt viena valsts vai viens uzņēmums bez citu palīdzības. Šim paziņojumam ir pievienoti Komisijas leģislatīvo aktu priekšlikumi par publiskā un privātā sektora partnerību un publiskā un publiskā sektora partnerību ar dalībvalstīm izveidi programmas "Apvārsnis 2020" ietvaros.

Pakete paredz kopējās investīcijas 22 miljardu euro apmērā nākamo 7 gadu laikā — programmā "Apvārsnis 2020" paredzētie 8 miljardi euro, izmantojot sviras efektu, ļaus piesaistīt 10 miljardus euro no nozares un gandrīz 4 miljardus euro no dalībvalstīm. Šie līdzekļi sniegs tik vajadzīgo finansējumu liela mēroga ilgtermiņa pētniecības un inovācijas iniciatīvām, kas saistītas ar lielu risku. Šādas iniciatīvas ir priekšnoteikums ES vadošajām pozīcijām stratēģiskās, pasaules līmenī konkurētspējīgās tehnoloģiju nozarēs, kuras rada kvalitatīvas darbvietas (pašlaik vairāk nekā 4 miljonus šādu darbvietu), turklāt tās palīdz sasniegt ES mērķi panākt, lai līdz 2020. gadam 20 % no IKP radītu ražošana. Partnerības sniegs vērā ņemamu labumu sabiedrībai, piemēram, mazākas oglekļa dioksīda emisijas, alternatīvas fosilajam kurināmajam un jaunas terapijas cīņā pret slimībām, kas saistītas ar nabadzību, un aizvien pieaugušo antimikrobās rezistences risku.

¹ COM(2010) 2020.

² COM(2010) 546.

³ COM(2011) 808/809/810/811/812.

Komisija šos leģislatīvo aktu priekšlikumus piedāvā šobrīd, lai vajadzīgos leģislatīvos lēmumus varētu pieņemt tā, ka partnerības sāktu, sākoties programmai "Apvārsnis 2020". Tas ir tieši saistīts ar Eiropadomes aicinājumu noteikt par prioritāti daudzgadu finanšu shēmas ietekmi uz izaugsmi un darbvietām.

Kopā šīs partnerības īstenos svarīgus Inovācijas savienības, ES rūpniecības politikas⁴ un svarīgo pamattehnoloģiju stratēģijas⁵ elementus, kā arī sniegs vērā ņemamu devumu klimata, enerģētikas, digitalizācijas programmas, transporta, veselības un citu ES rīcībpolitiku īstenošanā.

Šajā paziņojumā arī izklāstīta Komisijas pieeja citu publiskā un privātā sektora partnerību formu izmantošanā programmas "Apvārsnis 2020" īstenošanā. Turpmākos dienestu darba dokumentos tiks izklāstīta stratēģija, kuras mērķis ir uzlabot to ieteikumu kvalitāti, ko Komisija ar Eiropas Tehnoloģiju platformu starpniecību saņem no nozares pārstāvjiem un citām ieinteresētajām personām, kā arī Komisijas darba grupām rūpniecības politikas jomā.

2. VAJADZĪBA PĒC ES PUBLISKĀ UN PRIVĀTĀ SEKTORA PARTNERĪBĀM PĒTNIECĪBĀ UN INOVĀCIJĀ

Pētniecība un inovācija ir darbības, kas saistītas ar lielu risku un nedrošām izredzēm uz panākumiem. Ja neizdošanās risks ir pārāk liels, privātā sektora pārstāvji var nevēlēties šajās darbībās investēt līdzekļus, pat ja potenciālais ieguvums ekonomikai un sabiedrībai varētu būt milzīgs. Turklāt labumu no pētniecībā investētajiem līdzekļiem var pārtvert citi, līdz ar to atsevišķi uzņēmumi nevēlas tajā investēt, vai kādi politikas apsvērumi var būt par iemeslu tirgus lieluma un līdz ar to potenciālo ieguvumu ierobežošanai (piemēram, attiecībā uz jaunu antibiotiku izstrādi, ja aizvien lielākas bažas rada antimikrobā rezistence).

Šīs vispārīgās tirgus nepilnības ir spēcīgs iemesls sniegt publiskā sektora atbalstu privātām pētniecības un inovācijas darbībām. Tomēr daudzos gadījumos nozaru nozīmīgums, uzdevumu un tehnoloģiju sarežģītība, ilgie projektu cikli un vajadzīgo investīciju mērogs var būt tādi, ka publiskā sektora atbalsts konkrētiem projektiem nesniedz vajadzīgos rezultātus. Šādos gadījumos ir vajadzīgas strukturētas partnerības starp publisko un privāto sektoru, lai kopīgi izstrādātu, finansētu un īstenotu vērienīgas pētniecības un inovācijas programmas. Tāpēc politikas veidotāji visā pasaulē aizvien biežāk izmanto publiskā un privātā sektora partnerības pētniecībā kā instrumentu savu izaugsmes programmu izpildei.

Attiecībā uz nozarēm, kurās darbība norit Eiropas un starptautiskā līmenī un kurās investējamo līdzekļu apjoms pārsniedz atsevišķu dalībvalstu iespējas, visefektīvākā pieeja ir izveidot šādas partnerības ES līmenī. Konkrētāk, publiskā un privātā sektora partnerības pētniecībā un inovācijā vairāku iemeslu dēļ sniedz iedarbīgus un ļoti vajadzīgus instrumentus programmas "Apvārsnis 2020" mērķu sasniegšanai:

- tās ļauj īstenot stratēģisku ilgtermiņa pieeju pētniecībai un inovācijai un mazina nenoteiktību, darot iespējamās ilgtermiņa saistības;
- tās piedāvā juridisko struktūru resursu apkopošanai un kritiskās masas sasniegšanai, lai centieni varētu noritēt tādā mērogā, kādu nevarētu panākt atsevišķi uzņēmumi,

⁴ COM(2012) 582.

⁵ COM(2012) 341.

tostarp — īstenojot pārdomātu specializāciju un kombinējot programmas "Apvārsnis 2020" un Eiropas strukturālo un investīciju fondu līdzekļus;

- tās uzlabo pētniecībā un inovācijā ieguldītā finansējuma efektivitāti visā Eiropā, ļaujot lietot kopīgus finansiālos resursus, cilvēkresursus un infrastruktūras resursus, tādējādi mazinot sadrumstalotības risku un palīdzot visiem iesaistītajiem partneriem panākt apjomradītus ietaupījumus un mazākas izmaksas;
- tās var efektīvāk rast risinājumu sarežģītiem uzdevumiem, jo palīdz izstrādāt starpdisciplīnu pieejas un efektīvāk apmainīties ar zināšanām un lietpratību;
- tās atvieglo inovatīvu produktu un pakalpojumu iekšēja tirgus izveidi, nodrošinot kopīgu virzību tādos izšķirīgi svarīgos jautājumos kā finansējuma pieejamība, standartizācija un normu noteikšana;
- tās nodrošina, ka inovatīvas tehnoloģijas ātrāk nonāk tirgū, tostarp — ļaujot uzņēmumiem sadarboties un apmainīties ar informāciju, tādējādi paātrinot zināšanu apguvi;
- tās var nodrošināt starptautiskiem uzņēmumiem vajadzīgo regulējumu, lai tie piesaistītu savas investīcijas Eiropai un izmantotu tādas Eiropai raksturīgas priekšrocības kā labi apmācīts darbaspēks, pieeju dažādība un radošums nozarē, un
- tās ļauj īstenot pētniecību un inovāciju tādā mērogā, lai varētu risināt izšķirīgus sabiedriskas nozīmes uzdevumus un sasniegt svarīgus ES politikas mērķus stratēģijas "Eiropa 2020" ietvaros.

3. KOPIĢAS TEHNOLOĢIJU IEROSMES: GŪTĀ PIEREDZE

ES līmeņa publiskā un privātā sektora partnerības pētniecībā un inovācijā pirmoreiz tika ieviestas ar pašreizējo Septīto pētniecības pamatprogrammu. Viena no galvenajām to īstenošanas formām bija kopīgas tehnoloģiju ierosmes (KTI), kurās Savienība un nozares pārstāvji kopīgi finansēja un īstenoja konkrētas Septītās pamatprogrammas jomas. KTI īsteno, izmantojot īpašas juridiskās personas — kopuzņēmumus —, kas izveidotas saskaņā ar noteikumiem, kuri toreiz atbilda pašreizējam Līguma par Eiropas Savienības darbību (LESD) 187. pantam.

Septītajā pamatprogrammā ir izveidotas piecas KTI — aeroinženierijas (*Clean Sky*), farmaceitiskās pētniecības (Novatorisku zāļu ierosme), kurināmā elementu un ūdeņraža (*FCH*), iegulto sistēmu (*ARTEMIS*) un nanoelektronikas (*ENIAC*) jomā. Tās visas regulāri uzrauga, pārskata un novērtē⁶. Komisijas paziņojumā "Partnerības pētniecībā un inovācijā"⁷ šī pieredze tika apzināta, un tika gan norādīti lielākie sasniegumi, gan arī sniegti ieteikumi turpmākiem uzlabojumiem.

Sasniegumu aspektā tika minēts, ka visā pasaulē politikas veidotāji kopumā aizvien biežāk izmanto publiskā un privātā sektora partnerības kā instrumentu savu izaugsmes programmu

⁶ KTI starpposma novērtējumi un Komisijas atbildes uz tiem ir pieejamas http://ec.europa.eu/research/jti/index_en.cfm, tāpat kā KTI šerpu grupas ziņojums.

⁷ COM(2011) 572.

izpildei. Novērtējumos tika arī ņemts vērā, ka publiskā un privātā sektora partnerības kopumā un konkrēti KTI ir novatoriska pieeja Savienības pētniecības un inovācijas politikas īstenošanai. Šādas partnerības apvieno attiecīgo rūpniecības nozaru līderus un ļauj tiem orientēt savu darbu uz stratēģiskām pētniecības un inovācijas programmām, kā arī to šīm programmām pieskaņot.

Tika uzskatīts, ka KTI ieviešana ir pamatota, ņemot vērā konstatētās tirgus nepilnības, vajadzīgo darbību ilgtermiņa raksturu un to, kāda mēroga saistības vajadzīgas, lai panāktu nepieciešamos fundamentālos sasniegumus.

Septītajā pamatprogrammā KTI reprezentēja Savienības ieguldījumu 3,12 miljardu euro apmērā, savukārt nozares pretieguldījums bija 4,66 miljardi euro. Ir pierādījies, ka KTI sekmīgi nodrošina aktīvu nozares dalību savās darbībās, tostarp MVU dalību, MVU veidojot 28 % no dalībniekiem.

Turklāt, lai gan KTI pilnībā darbojas tikai ierobežotu laiku, starpposma novērtējumos ir atzītas gūtās sekmes un ietekmes pirmās pazīmes. Piemēram, KTI "Kurināmā elementi un ūdeņradis" ir izveidojusi svarīgu stratēģiskas nozīmes projektu portfeli, kā arī panākusi dažu agrīnu lietojumu, piemēram, autokrāvēju un nelielu rezerves barošanas bloku, ieviešanu tirgū. KTI *Clean Sky* starpposma novērtējumā apstiprinājās, ka tā sekmīgi stimulē virzību uz saviem stratēģiskajiem vides jomas mērķrādītājiem, uzmanību veltot galvenokārt pilnīgi jaunām tehnoloģiskām pieejām. Novatorisku zāļu ierosmes KTI starpposma novērtējumā tika norādīts, ka ir gūti vērā ņemami panākumi Eiropas zāļu izstrādes vides uzlabošanā, piemēram, ar datu pilnvērtīgāku izmantošanu, efektīvāku pieeju nevēlamu blakusparādību prognozēšanai, jaunu biomarkķieru izstrādi un ātrākiem un lētākiem klīniskajiem izmēģinājumiem. *ENIAC* un *ARTEMIS* KTI starpposma novērtējumos tika uzsvērts, ka šīs KTI veicina privātā sektora līderu iesaisti sistēmā, kurā valstu un Eiropas publiskā sektora iestādes var atbalstīt stratēģiski svarīgus elementus. Tika ļoti ieteikts arī pamatprogrammā "Apvārsnis 2020" izveidot līdzīgu iniciatīvu, ņemot vērā, ka neviena atsevišķa organizācija vai dalībvalsts nekādā ziņā nevarētu atrisināt visas problēmas Eiropas elektronikas nozarē.

Ziņojumos un starpposma novērtējumos bija norādīts arī uz dažām nepilnībām, kas raksturīgas pašreizējām KTI. Tās jo sevišķi izrādījās saistītas ar vajadzību pēc lielākām saistībām no nozares partneriem un skaidrākiem šo saistību un ar tām saistītā sviras efekta novērtēšanas mehānismiem. Ir arī jārada lielāka skaidrība par KTI izveidi, tām jānosaka skaidrāki mērķi un jānodrošina lielāka atvērtība pret jaunu dalībnieku iesaisti. KTI šerpu grupas ziņojumā turklāt tika sniegti vairāki ieteikumi KTI darbības vienkāršošanai un racionalizēšanai, tostarp ar īpašu finanšu shēmu, kas būtu piemērota KTI vajadzībām. Ieinteresētās personas ir arī paidušas bažas par dažādajiem katrai KTI piemērojamiem noteikumiem un kārtību, kas var atšķirties katrai KTI un atšķirties no noteikumiem un kārtības Septītajā pamatprogrammā. Visas šīs bažas ir ņemtas vērā, sagatavojot KTI priekšlikumus pamatprogrammā "Apvārsnis 2020".

4. KOPĪGAS TEHNOLOĢIJU IEROSMES PAMATPROGRAMMĀ "APVĀRSNIS 2020"

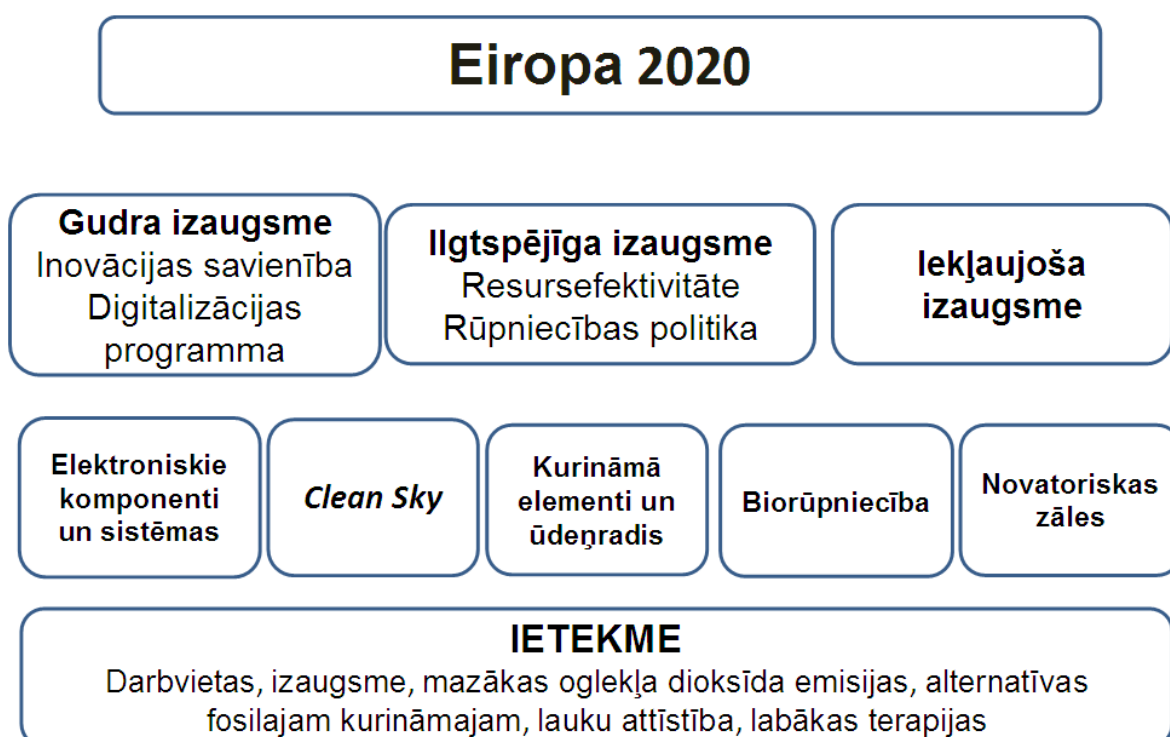
Ierosinātais pamatprogrammas "Apvārsnis 2020" tiesiskais regulējums paredz iespēju īstenot dažādu veidu vērienīgu sadarbību starp Savienību un privāto sektoru, tostarp izmantot kopīgas tehnoloģiju ierosmes, ko izveido saskaņā ar LESD 187. pantu. Tām ir jānodrošina virzība uz dažādiem pamatprogrammas "Apvārsnis 2020" mērķiem, tostarp pētniecības un inovācijas darbību integrāciju. Pamatprogrammas "Apvārsnis 2020" regulā ir noteikti vairāki kritēriji,

kas jāievēro, izraugoties jomas publiskā un privātā sektora partnerībām. Regulējums arī paredz tādu vienotu noteikumu kopumu, kas būtu piemērojams visām pamatprogrammas "Apvārsnis 2020" daļām, tostarp KTI, ja vien nav labi pamatotas vajadzības ietvert konkrētu atkāpi.

4.1. To KTI apzināšana, kas jāizveido pamatprogrammas "Apvārsnis 2020" sākumā

Izmantojot Septītās pamatprogrammas laikā gūto pieredzi, jauno tiesisko pamatu saskaņā ar pamatprogrammu "Apvārsnis 2020" un nozares partneru skaidrās saistības, Komisija piedāvā to KTI leģislatīvo aktu priekšlikumus, kas būtu jāizveido "Apvārsnis 2020" sākumā. Ierosināto ierosmju pilnīgs pamatojums ir sniegts pievienotajos *ex ante* ietekmes novērtējuma dokumentos.

Visas KTI ir vērstas uz stratēģiskām tehnoloģijām, kas radīs izaugsmi un darbvietas pasaules līmenī konkurētspējīgās nozarēs. Visas iesaistītās nozares vai nu jau ir kļuvušas par uz zināšanām balstītas Eiropas ekonomikas balstiem, vai arī par tādiem strauji kļūst. Šajās nozarēs šobrīd ir nodarbināti vairāk nekā 4 miljoni cilvēku, un visos gadījumos pastāv augoši pasaules mēroga tirgi, kuru iekarošanai ES rūpniecība ir izdevīgā pozīcijā, ja vien tā var panākt un saglabāt vadošās pozīcijas tehnoloģiju jomā. Tas ir arī cieši saistīts ar stratēģijas "Eiropa 2020" mērķiem, kā redzams diagrammā. Ir neatliekama vajadzība nodrošināt Eiropai šīs vajadzīgās lielās investīcijas laikā, kad finanšu resursu apjoms ir ierobežots. Turklāt šīm jomām ir raksturīgas labi zināmas tirgus nepilnības, kas saistītas ar ilgtermiņa pētniecību un inovāciju, kura saistīta ar augstu risku, un tas savukārt nozīmē, ka privātais sektors vien nevar šai vajadzībai atvēlēt vajadzīgos resursus.

Ierosināto KTI pamatā ir Septītās pamatprogrammas KTI gūtās sekmes. Četras no šīm KTI ir Septītās pamatprogrammas KTI nākamais posms (tostarp elektronisko sistēmu un

komponentu KTI, kas apvieno līdzšinējās *ARTEMIS* un *ENIAC* KTI). Biorūpniecības KTI ir izvirzīta kā jauna ierosme saskaņā ar Eiropas bioekonomikas stratēģiju⁸.

Katrai ierosinātajai KTI ir skaidri noteikti mērķi panākt fundamentālus sasniegumus šādās jomās:

- novatorisku zāļu ierosme: uzlabot Eiropas iedzīvotāju veselību un labklājību, radot jaunas un efektīvākas diagnostikas metodes un terapijas, piemēram, jaunas antimikrobās terapijas;
- kurināmā elementu un ūdeņraža ierosme: izstrādāt komerciāli izmantojamus, nepiesārņojošus risinājumus, kas kā enerģijas nesēju izmanto ūdeņradi un kā enerģijas pārveidotājus izmanto kurināmā elementus;
- *Clean Sky*: ievērojami samazināt nākamās paaudzes gaisa kuģu ietekmi uz vidi;
- biorūpniecības ierosme: izstrādāt jaunas un konkurētspējīgas biorūpniecības vērtības radīšanas ķēdes, kas aizstātu vajadzību pēc fosilā kurināmā un spēcīgi ietekmētu lauku attīstību;
- elektronisko komponentu un sistēmu ierosme: saglabāt Eiropas vadošās pozīcijas elektronisko komponentu un sistēmu sektorā un ātrāk panākt to izmantošanu.

Ir paredzams, ka šīs piecas KTI kopā piesaistīs investīcijas vairāk nekā 17 miljardu euro apmērā un ES budžeta ieguldījums veidos līdz 6,4 miljardiem euro no šīs summas. Nākamajā tabulā ir sniegta detalizēta informācija par investīcijām katrā KTI.

KTI	Investīcijas KTI (EUR)	
	no ES ("Apvārsnis 2020")	no nozares partneriem un citiem avotiem
Novatorisku zāļu ierosme	1725 miljoni	1725 miljoni
Kurināmā elementu un ūdeņraža ierosme	700 miljoni	700 miljoni ⁹
<i>Clean Sky</i>	1800 miljoni	2250 miljoni
Biorūpniecības ierosme	1000 miljoni	2800 miljoni
Elektronisko komponentu un sistēmu ierosme	1215 miljoni	3600 miljoni ¹⁰ (no tiem 1200 miljoni no dalībvalstīm)
<i>Kopā</i>	<i>6440 miljoni</i>	<i>9875 miljoni no nozares +</i>

⁸ COM(2012) 60.

⁹ Šo summu veido kopuzņēmuma biedru vai to sastāvā esošo tiesību subjektu ieguldījums (vismaz 400 miljoni euro), kā arī ieguldījums no struktūrām, kas nav biedri, tām piedaloties darbībā.

¹⁰ Šo summu veido kopuzņēmuma biedru vai to sastāvā esošo tiesību subjektu ieguldījums (vismaz 1700 miljoni euro no privātajiem biedriem), kā arī ieguldījums no struktūrām, kas nav biedri, tām piedaloties darbībā.

		<i>1200 miljoni no dalībvalstīm</i>
--	--	-------------------------------------

4.2. Pamatprogrammas "Apvārsnis 2020" KTI galvenās iezīmes

Komisijas priekšlikumi paredz daudz vērienīgākas partnerības nekā pašreizējās paaudzes KTI.

KTI būs skaidrāki un vērienīgāki mērķi, kas tiešā veidā palīdzēs sasniegt konkurētspējas un ES politikas mērķus. Katrai KTI ir noteikti konkrēti, izmērāmi mērķi un galvenie darbības rezultātu rādītāji, kas ļaus precīzāk veikt uzraudzību un novērtēšanu. Šie mērķi ir ievērojami vērienīgāki nekā Septītajā pamatprogrammā. Šie mērķi ir arī vairāk orientēti uz inovāciju un ietekmi, lai inovācijas varētu pārvarēt "nāves ieleju", kas šķir pētniecību no komerciālo komercietojuma. Piemēram, jaunās kurināmā elementu un ūdeņraža KTI mērķos ir apzināti cenas un veiktspējas šķēršļi, kas jāpārvar, lai tehnoloģija kļūtu komerciāli dzīvotspējīga. Turklāt daudzi no mērķiem tieši atbalsta ES politikas mērķus. Piemēram, biorūpniecības KTI izstrādās tehnoloģijas, kas ļaus ražot biodegvielas no nepārtikas kultūraugiem, tādējādi ļaujot lauksaimniekiem un nozarei sasniegt ES mērķrādītājus atjaunojamo energoresursu jomā. Visbeidzot, mērķi ir vērsti uz tādu svarīgu pamattehnoloģiju — piemēram, elektronikas tehnoloģiju — izstrādi, kas būs pamatā plaša diapazona Eiropas nozaru konkurētspējai.

KTI tiks labāk pārvaldītas, lai nodrošinātu atvērtību pret jauniem dalībniekiem, finansējuma piešķiršanu atbilstoši rezultātu izcilībai un ciešākas saites ar valsts darbībām. Izteikti lielākā daļa ES ieguldījuma tiks piešķirta atklātos uzaicinājumos iesniegt priekšlikumus, piemērojot būtībā tos pašus noteikumus, ko pārējai pamatprogrammai "Apvārsnis 2020". Ierosmes visos gadījumos ir atvērtas jauniem partneriem. Piemēram, jaunajā novatorisko zāļu KTI daļa ES ieguldījuma atvēlēta jauniem partneriem. Jaunajā KTI *Clean Sky* ierosmes demonstratoru un demonstrējumu platformu galvenie partneri tiks izraudzīti atklātā konkursā. Vairākas jaunās KTI lielāku uzmanību veltīs demonstrējumu darbībām, un ir paredzams, ka tādējādi tās būs lietderīgas plašākam organizāciju diapazonam.

Pamatprogrammas "Apvārsnis 2020" KTI mērķis būs izveidot ciešāku saikni ar līdzīgām darbībām dalībvalstu un reģionu līmenī. Tāpēc tiks nostiprināta katras KTI dalībvalstu pārstāvju grupa. Šīm grupām būs svarīga konsultatīva loma, tās saņems pilnīgu informāciju par KTI īstenošanu un tiks arī lūgtas sniegt KTI informāciju par valsts darbībām šajā jomā un sasaistīt KTI darbības ar ieviešanu vēlākā cikla posmā. Attiecībā uz elektronisko komponentu un sistēmu KTI dalībvalstis arī sniegs tiešu ieguldījumu KTI finansēšanā.

Attiecīgos gadījumos piesaistot strukturālo un investīciju fondu mehānismus ieviešanas atbalstam, var uzlabot sinerģiju starp Savienības organizētām darbībām un dalībvalstu vai reģionu attīstības politiku, palīdzot dalībvalstīm uzlabot savu konkurētspēju un risinot investīciju pietiekamības problēmu attiecībā uz saistītām prioritārajām jomām.

Tiks ievērojami vienkāršotas gan īstenošanas struktūras, gan dalības noteikumi. Pamatprogrammas "Apvārsnis 2020" KTI ir paredzēti vairāki īstenošanas elementi, kas tām palīdzēs sasniegt nospraustos mērķus¹¹. Tie ietver:

¹¹ Kā lūgts KTI šerpu ziņojumā: http://ec.europa.eu/research/jti/pdf/jti-sherpas-report-2010_en.pdf.

- tiesisko regulējumu, kas ir labāk piemērots aktīvai nozares iesaistei un ievērojami vienkāršots, pilnībā izmantojot jaunus noteikumus Finanšu regulā (kur ir ietverti īpaši noteikumi par publiskā un privātā sektora partnerībām, ļaujot attiecībā uz KTI īstenot "ideālā mājokļa" scenāriju, piemēram, skaidri atzīstot KTI par publiskā un privātā sektora partnerības struktūrām, kurām ir iespēja pieņemt pašām savus "vienkāršotos" finanšu noteikumus, kas pielāgoti to vajadzībām), un
- pamatprogrammas "Apvārsnis 2020" dalības noteikumu konsekventu piemērošanu, lai nodrošinātu dalībniekiem lielāku paredzamību, no šiem noteikumiem atkāpjoties tikai ārkārtējos un pienācīgi pamatotos gadījumos. Tas nozīmē, ka KTI gūs labumu no vienkāršošanas, ko paredzēts ieviest pamatprogrammā "Apvārsnis 2020".

KTI paredz lielākas saistības nozarei, tostarp ievērojamu finansiālu ieguldījumu, kas ir vismaz līdzvērtīgs ES budžeta ieguldījumam. Nozares tiešās saistības attiecībā uz visām KTI kopā veido gandrīz 10 miljardus euro. Tāpat kā Septītajā pamatprogrammā daļu no šīm saistībām veidos izmaksas par tādu projektu finansēšanu, kuri īstenoti saskaņā ar KTI izsludinātiem uzaicinājumiem iesniegt priekšlikumus/piedāvājumus un kuru izdevumus pilnībā nesedz no ES ieguldījuma. Turklāt nozares partneri uzņemsies saistības vēl papildus šai parastajai līdzfinansēšanas kārtībai, īstenojot darbības un veicot investīcijas, par ko nesaņem atmaksu no pamatprogrammas "Apvārsnis 2020". Piemēram, kurināmā elementu un udeņraža KTI gadījumā nozares ieguldījumu pašlaik veido galvenokārt dalība līdzfinansētās darbībās, savukārt nākamajās KTI šāda veida ieguldījumu papildinās vismaz 300 miljoni euro papildu saistības. KTI *Clean Sky* gadījumā šīs papildu saistības sasniedz gandrīz 1 miljardu euro, un biorūpniecības KTI gadījumā tās veido vismaz 1,8 miljardus euro. Šīs papildu saistības būs tieši saistītas ar KTI mērķiem un sekmēs to sasniegšanu. Nozares partneri uzņemsies šādas konkrētas saistības ikgadējā īstenošanas procesa ietvaros, un pēc tam tās tiks pārbaudītas un uzraudzītas. Ja nozares saistības nebūs vajadzīgajā līmenī, Komisijai būs tiesības samazināt ES ieguldījumu vai to apturēt vispār, vai kopuzņēmumu likvidēt. Tas nodrošina vajadzīgo elastību gadījumiem, ja neparedzētas liela mēroga izmaiņas samazina KTI mērķu sasniegšanas lietderību.

5. CITAS PARTNERĪBAS PAMATPROGRAMMĀ "APVĀRSNIS 2020"

5.1. Līgumiskās publiskā un privātā sektora partnerības

Līdztekus KTI Komisija Septītajā pamatprogrammā arī iesaistījās strukturētās partnerībās ar privāto sektoru, lai saņemtu tiešu ieguldījumu darba programmu sagatavošanā iepriekšnoteiktās jomās ar lielu rūpniecisko nozīmi. Atšķirībā no KTI šo partnerību īstenošanai nebija vajadzīgi papildu tiesību akti, jo Komisija tās finansē parastajā kārtībā.

Eiropas ekonomikas atveseļošanas plāna¹² ietvaros tika sāktas trīs šādas partnerības, un tās tika īstenotas ar uzaicinājumiem iesniegt priekšlikumus/piedāvājumus, Savienībai kopā ieguldot 1,6 miljardus euro. Šie uzaicinājumi nozarei ir bijuši ļoti noderīgi — aptuveni puse projekta finansējuma ir piešķirta nozarei, bet apmēram 30 % MVU¹³.

¹² COM(2008) 800.

¹³ Turklāt Savienība ir investējusi aptuveni 300 miljonus euro nākotnes interneta iniciatīvā, un no tiem aptuveni 50 % ir piešķirti nozarei.

Izmantojot šo pieredzi, šādu partnerību iespēja ir paredzēta arī pamatprogrammas "Apvārsnis 2020" priekšlikumos. Lai uzlabotu pārredzamību, šo partnerību pamatā būs līgumiska vienošanās starp Komisiju un nozares partneriem, norādot mērķus, saistības, galvenos darbības rezultātu rādītājus un rezultātus.

Tiek apsvērta iespēja izveidot līgumiskas publiskā un privātā sektora partnerības šādās jomās:

- nākotnes rūpnīcas;
- energoefektīvas ēkas;
- ekoloģiski transportlīdzekļi;
- nākotnes internets¹⁴;
- ilgtspējīga pārstrādes rūpniecība;
- robotika;
- fotonika;
- augstas veiktspējas skaitļošana.

Pirmās četras jomas būtu Septītajā pamatprogrammā izveidoto publiskā un privātā sektora partnerību turpinājums. Visos gadījumos tās reprezentē lielas Eiropas ekonomikas daļas, un uz vajadzību pēc publiskā un privātā sektora partnerībām ir norādīts Komisijas dokumentos, piemēram, paziņojumā par rūpniecības politikas atjaunināšanu, paziņojumā par Eiropas stratēģiju par svarīgām pamattehnoloģijām¹⁵, paziņojumā par augstas veiktspējas skaitļošanu¹⁶ vai pamatprogrammas "Apvārsnis 2020" priekšlikumos.

Gaidāms, ka nozares priekšlikumi katrā no šīm jomām nodrošinās skaidrus ceļvežus, kuri izstrādāti, atklāti konsultējoties ar citām ieinteresētajām personām, un kuros raksturots nākotnes redzējums, pētniecības un inovācijas saturs un paredzamā ietekme, tostarp uz izaugsmi un darbvietām. Tāpat ir paredzams, ka tie viesīs skaidrību par nozares saistību veidu un apmēru un par publiskā un privātā sektora partnerības radīto sviras efektu. Īpaša uzmanība tajos tiks veltīta tirgorientētām darbībām.

Turklāt publiskā un privātā sektora partnerībām vajadzētu arī tiekties izmantot sinerģijas ar Eiropas strukturālajiem un investīciju fondiem, it sevišķi saistībā ar reģionu un valsts pārdomātas specializācijas stratēģijām.

Komisija novērtēs nozares priekšlikumus, izmantojot arī ārējus ekspertus, attiecībā pret "Apvārsnis 2020" regulā noteiktajiem kritērijiem. Ja novērtējums būs pozitīvs — šāda novērtējuma rezultāti tiks publiskoti —, starp Komisiju un privātajiem partneriem, pamatojoties uz Komisijas lēmumu, tiks noslēgts saprašanās memorands. Tajā tiks noteikti:

- partnerības vispārējie un konkrētie mērķi;

¹⁴ Sekojumpartnerība pašreizējai nākotnes interneta PPP, kas galvenokārt vērsta uz 5G tīkla vadu un bezvadu infrastruktūrām.

¹⁵ COM(2012) 341.

¹⁶ COM(2012) 45.

- saistības, ko uzņēmušies privātie partneri un kam vajadzētu būt ievērojamām un salīdzināmā līmenī ar paredzēto Savienības ieguldījumu, un kas var ietvert publiskā un privātā sektora partnerības administratīvo izmaksu segšanu, kā arī nozares finansētos demonstrējumu, mācību, kopu veidošanas, informētības palielināšanas un uzraudzības darbības;
- galvenie darbības rezultātu rādītāji un paredzamie rezultāti, tostarp ietekme Eiropā to izmantošanas ziņā;
- Savienības ieguldījuma indikatīvais finansējums laikposmam no 2014. līdz 2020. gadam (kas jāapstiprina budžeta lēmēj institūcijai ikgadējā budžeta procedūrā);
- uzraudzības un pārskatīšanas mehānisms ar galvenajiem darbības rezultātu rādītājiem un iespēju veikt korekcijas. Tas arī nodrošinās Komisijai pamatu partnerības izbeigšanai, ja nozares partneri pienācīgi nepildīs savas saistības;
- pārvaldības struktūra, tostarp mehānisms, kā Komisija lūgs konsultācijas no privātajiem partneriem attiecībā uz pētniecības un inovācijas darbībām, kuras tiks ierosināts finansiāli atbalstīt pamatprogrammas "Apvārsnis 2020" ietvaros.

Jomās, kurās novērtējumā būs konstatēta nozares priekšlikuma atbilstība izpildāmajiem kritērijiem, Komisija centīsies noslēgt vajadzīgo saprašanās memorandu laikus, lai publiskā un privātā sektora partnerību darbības varētu sākt pirmajā pamatprogrammas "Apvārsnis 2020" darba programmā.

5.2. Publiskā un publiskā sektora partnerības un citas partnerības

Komisija pamatprogrammas "Apvārsnis 2020" īstenošanai izmantos arī citu veidu partnerības. Komisija nāk klajā ar četriem leģislatīvo aktu priekšlikumiem publiskā un publiskā sektora partnerību izveidei ar dalībvalstīm saskaņā ar LESD 185. pantu, lai kopīgi īstenotu valstu pētniecības programmas. Šie priekšlikumi ietver:

- *otro Eiropas un jaunattīstības valstu klīnisko izmēģinājumu partnerību*: lai palīdzētu samazināt sociālo un ekonomisko nastu, ko rada ar nabadzību saistītas slimības;
- *Eiropas metroloģijas programmu pētniecībai un inovācijai*: lai nodrošinātu piemērotus, integrētus un vajadzībām atbilstošus metroloģijas risinājumus, kas sekmētu inovāciju un rūpniecības konkurētspēju, kā arī mērījumu tehnoloģijas, kas palīdzētu risināt sabiedriskas nozīmes uzdevumus, piemēram, enerģētikas, vides un veselības jomā;
- *Eurostars 2*: lai stimulētu ekonomisko izaugsmi un darbvietu radīšanu, uzlabojot pētniecībā un izstrādē iesaistīto MVU konkurētspēju;
- *Aktīvas dzīves un interaktīvas automatizētas dzīvesvides pētniecības un izstrādes programmu*: lai uzlabotu vecu cilvēku un viņu aprūpētāju dzīves kvalitāti un palielinātu veselības aprūpes sistēmu ilgtspēju, darot pieejamākus IKT produktus un pakalpojumus aktīvām un veselīgām vecumdienām.

Pamatprogrammā "Apvārsnis 2020" papildus publiskā un privātā sektora partnerībām izmantos arī ieteikumus no citu veidu partnerībām, piemēram, Eiropas inovācijas partnerībām¹⁷ un kopīgajām plānošanas ierosmēm¹⁸, kā arī Eiropas tehnoloģiju platformām. Eiropas Inovāciju un tehnoloģiju institūts pamatprogrammā "Apvārsnis 2020" arī izveidos zināšanu un inovāciju kopienas¹⁹, strukturētās ilgtermiņa partnerībās sasaistot izglītības, pētniecības un uzņēmējdarbības nozares.

Divu gaidāmo NJT pamatiniciatīvu²⁰ — *Graphene* un *Human Brain Project* — mērķis ir izveidot liela mēroga ilgtermiņa Eiropas partnerības. Tās papildina publiskā un privātā sektora partnerības, jo sākotnēji to darbību virza zinātne, savukārt nozares iesaiste palielināsies pamatiniciatīvu desmit gadu norises laikā.

Līdztekus KTI kā vēl viena publiskā un privātā sektora partnerības forma saskaņā ar LESD 187. pantu tika izveidots *SESAR* (Eiropas vienotās gaisa telpas gaisa satiksmes pārvaldības pētniecības programma) kopuzņēmums²¹; tā funkcija ir koordinēt *SESAR* projektu — tehnoloģisko atzaru Eiropas vienotās gaisa telpas iniciatīvā, kuras mērķis ir gaisa satiksmes pārvaldības modernizācija Eiropā. Tās konkrēto uz politiku orientēto darbību dēļ *SESAR* netika izveidota kā KTI, lai gan tai ir ciešas saites ar KTI *Clean Sky*. Komisija ierosina pamatprogrammā "Apvārsnis 2020" *SESAR* kopuzņēmuma darbību turpināt. Šāda turpināšana nodrošinās, ka pētniecības un inovācijas koordinēšana gaisa satiksmes pārvaldības jomā turpināsies pamatprogrammā "Apvārsnis 2020" pilnīgi saskanīgi ar Eiropas vienotās gaisa telpas (SES) politikas mērķiem.

6. NĀKOTNES PERSPEKTĪVAS

Publiskā un privātā sektora partnerības ar aktīvu nozares līdzdalību un apjomīgām saistībām ir ārkārtīgi svarīgi elementi pamatprogrammas "Apvārsnis 2020" un stratēģijas "Eiropa 2020" mērķu sasniegšanā. Šajā paziņojumā ir ieskicēts, kā pamatprogrammā "Apvārsnis 2020" tiks nostiprināta pieeja publiskā un privātā sektora partnerībām, palielinot pārredzamību, nosakot skaidrākus mērķus, vairāk uzmanības veltot tirgorientētām darbībām, paredzot apjomīgas saistības nozarei un panākot ievērojamu vienkāršošanu.

Darbības, ko veic KTI, līgumiskajās publiskā un privātā sektora partnerībās, publiskā un publiskā sektora partnerībās un citās saistītās ierosmēs, piemēram, kopīgajās plānošanas ierosmēs, EIT ZIK un Eiropas inovācijas partnerībās, tiks īstenotas tā, lai panāktu pēc iespējas lielāku sinerģiju un vispārējo ietekmi, it sevišķi gadījumos, kad to mērķi sakrīt. Šādā aspektā būtu pilnvērtīgi jāizmanto iespējas, ko sniedz visa ES līmeņa pētniecības un inovācijas finansējuma apvienošana vienā programmā — "Apvārsnis 2020". Pēc sinerģijas jo sevišķi būtu jātiecas, saistot darbības visā inovācijas ciklā — no pētījumu rezultātiem līdz tirgorientētām darbībām —, lai palīdzētu sekmēt uzņēmējdarbību un uzņēmumu rašanos Eiropas ekonomikai īpaši svarīgās jomās.

Ņemot vērā šo partnerību lielo ietekmi uz darbvietu radīšanu un izaugsmi, Komisija aicina Eiropas Parlamentu un Padomi pieņemt vajadzīgos leģislatīvos lēmumus, lai sāktu šo partnerību darbību pamatprogrammas "Apvārsnis 2020" sākumā. Komisija, izmantojot

¹⁷ http://ec.europa.eu/research/innovation-union/index_en.cfm?pg=eip.

¹⁸ http://ec.europa.eu/research/era/joint-programming_en.html.

¹⁹ <http://eit.europa.eu/kics/>.

²⁰ <http://ec.europa.eu/digital-agenda/en/fet-flagships>.

²¹ <http://www.sesarju.eu/>.

ierosināto pārvaldības kārtību, regulāri uzraudzīs un novērtēs KTI un citu partnerību progresu, kā arī par to ziņos.

Pieredze liecina, ka kopuzņēmumu izveide prasa vērā ņemamu laiku un pūles un būtu jāveic tikai tad, ja jāsasniedz tāds stratēģiskas nozīmes mērķis pētniecībā un inovācijā, ko nevar sasniegt parastajā pamatprogrammas "Apvārsnis 2020" īstenošanas procesā. Tāpēc Komisija turpmāku šādu ierosmju nepieciešamību izvērtēs tikai tad, ja tam būs skaidrs pamatojums saskaņā ar pamatprogrammas "Apvārsnis 2020" kritērijiem un pēc šādas ierosmes būs skaidra stratēģiska politikas nepieciešamība. Tomēr Komisija uzskata, ka pētniecības un inovācijas darba mērogs, kā arī politikas ieguldījums, kas vajadzīgs Eiropas vienotās dzelzceļa telpas izveides pabeigšanai un ES vadošo pozīciju nostiprināšanai dzelzceļa tehnoloģiju jomā, ir labs pamatojums potenciāla kopuzņēmuma izveidei dzelzceļa nozarē, un tā sadarbosies ar nozari šāda priekšlikuma izstrādē.